Valtioneuvoston kanslia	MINVA	VNEUS2019-00751
VNEUS Siivola Heli(VNK)	12.11.2019	

Viite

Asia

Yleisten asioiden neuvosto 19.11.2019

Kokouksen puheenjohtajana toimii eurooppaministeri Tytti Tuppurainen. Suomi ei esitä kokouksessa kansallisia kantoja.

Kokouksen aiheita ovat EU:n seuraava monivuotinen rahoituskehys, joulukuun Eurooppa-neuvoston valmistelu, oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen vahvistaminen unionissa ja EU:n laajentuminen.

Monivuotinen rahoituskehys on kokouksessa esillä puheenjohtajavaltion tiedotusasiana. Suomi esittelee kokouksessa rahoituskehysneuvottelujen tilannetta sekä jatkotyötä. Lokakuun Eurooppa-neuvosto keskusteli puheenjohtajavaltion esittelyn pohjalta monivuotisen rahoituskehyksen keskeisistä kysymyksistä, kuten kokonaistasosta, keskeisten politiikka-alueiden osuuksista, rahoituksesta, mukaan luettuna tuloista ja korjauksista, sekä ehdollisuuksista ja kannustimista. Se kehotti tämän keskustelun pohjalta puheenjohtajavaltiota laatimaan luvut sisältävän neuvottelulaatikkoasiakirjan ennen joulukuun 2019 Eurooppa-neuvoston kokousta. Rahoituskehyskokonaisuuteen liittyvät myös tulevan kauden sektorikohtaiset lainsäädäntöehdotukset, joiden käsittelyä Suomi on jatkanut puheenjohtajakaudellaan.

Neuvosto käy keskustelun joulukuun Eurooppa-neuvoston asialistaluonnoksesta, jonka aiheita ovat ilmastonmuutos ja monivuotinen rahoituskehys. Lisäksi Eurooppa-neuvosto voi käsitellä ajankohtaisia ulkopoliittisia kysymyksiä.

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen vahvistamiseen liittyen neuvosto käy näkemystenvaihdon EU:n perusoikeusviraston johtajan kanssa sekä keskustelee neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelun arviointia koskevista päätelmistä. Päätelmien merkittävin sisältö liittyy vuoropuhelun uudistamiseen tavalla, joka tekisi vuoropuhelusta yleisen oikeusvaltion tilaa unionissa koskevan vuosikeskustelun.

EU:n laajentuminen on neuvostossa esillä tilannekatsauksena. Käsittely on jatkoa lokakuun yleisten asioiden neuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa käydylle keskustelulle Pohjois-Makedonian ja Albanian jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta. Päätelmiä ei ole tarkoitus antaa.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen
a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo
b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Monivuotinen rahoituskehys 2021–2027 s. 3
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Muut kuin lainsäädäntöasiat

12. ja 13. joulukuuta 2019 kokoontuvan Eurooppa-neuvoston valmistelu:
Selityksin varustettu esityslistaehdotus s. 6
Keskustelu

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen vahvistaminen unionissa s. 8
a) Keskustelu Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) johtajan kanssa
b) Päätelmät oikeusvaltiovuoropuhelun arvioinnista
Hyväksyminen

Laajentuminen sekä vakautus- ja assosiaatioprosessi s. 13
Tilannekatsaus

Muut asiat

***

Kokouksen yhteydessä järjestettävällä lounaalla ministerien on tarkoitus keskustella toimielinten välisestä yhteistyöstä uudella toimikaudella.

Valtioneuvoston kanslia		PERUSMUISTIO	VNEUS2019-00736
VNEUS	Kaunisvaara Johanna(VNK), Tikkanen Joanna(VNK)	12.11.2019	

Asia
YAN 19.10.2019; Monivuotinen rahoituskehys 2021–2027; Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 19.11.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Lokakuun 2019 Eurooppa-neuvosto keskusteli puheenjohtajavaltion esittelyn pohjalta seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) keskeisistä kysymyksistä, kuten kokonaistasosta, keskeisten politiikka-alueiden osuuksista, rahoituksesta, mukaan luettuna tuloista ja korjauksista, sekä ehdollisuuksista ja kannustimista. Se kehotti tämän keskustelun pohjalta puheenjohtajavaltiota laatimaan luvut sisältävän neuvottelulaatikkoasiakirjan ennen joulukuun 2019 Eurooppa-neuvoston kokousta.

Eurooppa-neuvoston sopuyrityksen ajankohdasta päättää viime kädessä sen pysyvä puheenjohtaja.

Monivuotinen rahoituskehys on esillä 19.11. yleisten asioiden neuvostossa neuvoston puheenjohtajavaltion tiedotusasiana. Puheenjohtajan tarkoituksena on lyhyesti kertoa monivuotisen rahoituskehysehdotuksen tähänastisesta käsittelystä sekä jatkotyöstä. Asiakohta käsitellään neuvoston julkisessa käsittelyssä. Puheenjohtaja ei tavoittele laajaa keskustelua neuvoston kokouksessa.

Ennen yleisten asioiden neuvostoa järjestetään epävirallinen aamiaistapaaminen, johon osallistuu jäsenvaltioiden ministerien lisäksi Euroopan parlamentin (EP) budjettikomitean puheenjohtaja ja MFF-raportöörit sekä Euroopan komissio. EP:n budjettikomitean puheenjohtajalla ja MFF-raportööreillä on mahdollisuus esittää aamiaistapaamisessa näkemyksiään liittyen monivuotiseen rahoituskehykseen.

Suomen kanta

Suomi esittelee yleisten asioiden neuvoston kokouksessa rahoituskehysneuvottelujen tilannetta sekä jatkotyötä.

Rahoituskehysneuvotteluiden osalta Suomen puheenjohtajakauden päätavoite on tuottaa lukuja sisältävä viimeistelty neuvottelulaatikkoasiakirjaluonnos, joka muodostaa pohjan varsinaisille rahoituskehysneuvotteluille.

Rahoituskehyskokonaisuuteen liittyvät myös tulevan kauden sektorikohtaiset lainsäädäntöehdotukset, joiden käsittelyä Suomi on jatkanut puheenjohtajakaudellaan.

Valtioneuvoston kannat komission rahoituskehysehdotukseen on tuotu esille E 29/2018 -kirjeessä sekä U 45/2018 -kirjelmässä. Valtioneuvoston tarkennetut menopuolen neuvottelukannat on tuotu esille EJ 24/2018 jatkokirjeessä.

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kokouksessa kansallisia kantoja.

Pääasiallinen sisältö

Suomi edistää MFF-käsittelyä puheenjohtajakaudellaan Eurooppa-neuvoston kesäkuussa ja lokakuussa 2019 antaman ohjauksen mukaisesti.

Suomi lähetti heinäkuussa kaikille jäsenmaille rahoituskehyskyselyn, jonka ohella Suomi kävi eurooppaministerin johdolla kahdenväliset neuvottelut kaikkien jäsenmaiden kanssa syyskuussa. Tämän työn pohjalta Suomi valmisteli lokakuun 2019 Eurooppa-neuvoston näkemysten vaihtoa varten ns. puheenjohtajan paperin (*Presidency paper*) keskeisimmistä rahoituskehyskysymyksistä, kuten kokonaistasosta ja eri politiikka-alueiden välisistä osuuksista.

Suomi on jatkanut puheenjohtajakaudellaan rahoituskehyskokonaisuuteen liittyvien sektorikohtaisten lainsäädäntöehdotusten käsittelyä neuvoston ao. kokoonpanoissa. Euroopan parlamentin järjestäydyttyä on myös jatkettu trilogineuvotteluja sektoriehdotusten osalta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvosto antaa erityistä lainsäätämisjärjestystä noudattaen asetuksen, jossa vahvistetaan monivuotinen rahoituskehys. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti saatuaan Euroopan parlamentin jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.

Rahoituskehysasetus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 312 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom-sopimus) 106a artiklaan.

Käsittely Euroopan parlamentissa

EP:n yleisesittelijöinä toimivat Jan Olbrycht (EPP, PL) sekä Margarida Marques (S&D, PT).

EP on hyväksynyt väliaikaisen mietinnön monivuotisesta rahoituskehysehdotuksesta (Interim Report, P8_TA(2018)0449) 14.11.2018. EP hyväksyi päätöslauselman monivuotisesta rahoituskehyksestä ja omista varoista (Resolution, P9_TA(2019)0032) 10.10.2019.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 13.-15.11.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.11.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksilla ei ole välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdotuksen taloudelliset vaikutukset kuvataan tarkemmin valtioneuvoston U 45/2018 -kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Joanna Tikkanen, EU-erityisasiantuntija, valtioneuvoston kanslia, +358295160542, joanna.tikkanen@vnk.fi

Johanna Kaunisvaara, EU-avustaja, valtioneuvoston kanslia, +358295160400, johanna.kaunisvaara@vnk.fi

EUTORI-tunnus

EU/2018/0986, EU/2018/0993

Liitteet

Viite

Asia
YAN; Joulukuun Eurooppa-neuvoston (12.–13.12.2019) selityksin varustettu asialistaehdotus

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 19.11.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yleisten asioiden neuvosto ottaa joulukuun Eurooppa-neuvoston selityksin varustetun asialistaehdotuksen tiedoksi.

Suomen kanta

Suomi toimii kokouksen puheenjohtajana eikä esitä kokouksessa kansallisia kantoja.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvosto käsittelee seuraavia aiheita:

1. Ilmastonmuutos

Kesäkuun päätelmiensä mukaisesti Eurooppa-neuvosto palaa ilmastonmuutoskysymykseen viimeistelläkseen ohjeistuksensa, jotta EU:n pitkän aikavälin strategia voidaan alkuvuodesta 2020 hyväksyä ja toimittaa ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen sihteeristölle. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto keskittyy erityisesti tavoitteeseen saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä.

2. Monivuotinen rahoituskehys

Puheenjohtajavaltio Suomen toimitettua luvut sisältävän neuvottelulaatikon Eurooppa-neuvosto käy perusteellisen keskustelun seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä.

3. Muut asiat

Eurooppa-neuvosto voi käsitellä ulkopolitiikan aiheita kansainvälisten tapahtumien valossa.

Eurooppa-neuvoston asialistalla on mahdollisesti yhden tai kahden Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenen nimittäminen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 13.–15.11.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.11.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

13778/19 CO EUR-PREP 35

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNEUS/Koikkalainen 0295 160 601

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Valtioneuvoston kanslia		PERUSMUISTIO	VNEUS2019-00738
VNEUS	Leppo Henriikka(VNK)	11.11.2019	

Asia
Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen vahvistaminen unionissa

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 19.11.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen vahvistamista koskeva asiakohta jakautuu kahteen alakohtaan, joista ensimmäinen koskee näkemystenvaihtoa EU:n perusoikeusviraston johtajan kanssa ja toinen neuvoston oikeusvaltioperiaatetta koskevan vuoropuhelun arviointia.

Ensimmäisessä alakohdassa yleisten asioiden neuvosto kuulee EU:n perusoikeusviraston johtajaa ja käy hänen kanssaan näkemystenvaihdon. Asiakohtaan ei liity tausta-asiakirjaa eikä keskustelusta tehdä päätelmiä.

Toinen alakohta koskee neuvoston oikeusvaltioperiaatetta koskevan vuoropuhelun arviointia. Suomi on laatinut arvioinnista luonnoksen neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden päätelmiksi, jotka on tarkoitus hyväksyä kokouksessa. Päätelmien merkittävin sisältö liittyy vuoropuhelun uudistamiseen tavalla, joka tekisi vuoropuhelusta yleisen oikeusvaltion tilaa unionissa koskevan vuosikeskustelun.

Vuoropuhelun arvioinnin yhteydessä saadaan myös Belgian ja Saksan tilannekatsaus niiden aloitteesta oikeusvaltioperiaatetta koskevan jäsenvaltioiden välisen vertaisarviointimekanismin luomiseksi. Aloitteen käsittely jäsenvaltioiden välisessä epävirallisessa työryhmässä on kesken eikä asiasta tehdä päätöksiä.

Suomen kannat ja tavoitteet

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Oikeusvaltioperiaate on pääministeri Rinteen hallituksen ohjelman ja Suomen EU-puheenjohtajakauden ohjelman mukaan yksi Suomen EU-puheenjohtajakauden keskeisistä teemoista.

On tärkeää, että EU:n jäsenvaltiot ovat täysin sitoutuneita unionin yhteisiin arvoihin, joita ovat SEU 2 artiklan mukaan mm. vapaus, kansanvalta, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Suomi suhtautuu vakavasti EU:n perustana olevien arvojen loukkaamiseen tai sen vaaraan. Oikeusvaltioperiaatteen noudattamisessa on kyse

paitsi EU:n yhtenäisen ja uskottavan toiminnan turvaamisesta, myös symbolisesti merkittävästä asiasta.

Unionissa käytössä olevat oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvät välineet on nähtävä toisiaan täydentävinä ja etsittävä aktiivisesti niiden välisiä synergiaetuja. Suomi edistää puheenjohtajakaudellaan tällaista lähestymistapaa korostaen erityisesti sellaisten toimien merkitystä, joilla voidaan ennaltaehkäistä oikeusvaltioperiaatteeseen liittyviä ongelmia.

Suomen tavoitteena on, että nyt esillä olevan vuoropuhelun arvioinnin yhteydessä sitä kehitetään ja vahvistetaan tekemällä siitä yleinen oikeusvaltioperiaatteen tilaa unionissa koskeva vuosikeskustelu. Suomi ehdottaa, että arviointia koskevissa päätelmissä sovittaisiin nykyistä tarkemmin vuoropuhelun valmistelusta, käymisestä ja seurannasta sekä tarkennettaisiin sen kohdetta ja tavoitetta. Vuoropuhelussa voitaisiin hyödyntää komission uutta oikeusvaltioperiaatteen tarkastelukierrosta ja oikeusvaltioperiaatetta koskevaa vuosiraporttia, joista komissio ilmoitti heinäkuussa 2019 antamassaan tiedonannossa. Tämä antaisi vuoropuhelulle vankan tietopohjan ja auttaisi tiivistämään neuvoston ja komission välistä yhteistyötä oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi unionissa.

Pääasiallinen sisältö

Oikeusvaltioperiaate on kaikkien nykyaikaisten perustuslaillisten demokratioiden kulmakivi. Se on myös yksi niistä keskeisistä arvoista, joihin unioni perustuu ja joita kaikki jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan liittyessään unionin jäseneksi.

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on herättänyt viime aikoina huolta EU:ssa. Periaatteen noudattamiseen liittyvillä puutteilla on laajoja ja kauaskantoisia seurauksia sekä kyseisen jäsenvaltion että koko EU:n toimintaan. Kansalaiset ja yritykset eivät enää voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen, mikä muiden ongelmien lisäksi on myös omiaan heikentämään talouskasvua ja investointeja. Jäsenvaltioiden väliseen vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuva oikeudellinen yhteistyö kärsii, koska sen edellytyksenä on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus toistensa oikeusjärjestelmiin. Myös EU:n ulkoinen uskottavuus on vaarassa, jos oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen EU:n sisällä ei toteudu täysimääräisesti.

Oikeusvaltioperiaatteella on siten suora yhteys unionin hyväksyttävyyteen, uskottavuuteen ja yhtenäisyyteen. Tämän vuoksi sen toteutumista on syytä tarkastella kokonaisvaltaisesti. Näin voidaan edistää tietoisuutta oikeusvaltioperiaatetta koskevista kysymyksistä, havaita ja ennaltaehkäistä ongelmat ajoissa ja puuttua mahdollisiin epäkohtiin tehokkaasti.

<u>Neuvoston oikeusvaltioperiaatetta koskeva vuoropuhelu ja vertaisarviointimekanismi</u>

Neuvostossa on käyty vuodesta 2014 lähtien vuoropuhelua oikeusvaltioperiaatteen edistämiseksi ja turvaamiseksi EU:n perussopimusten puitteissa. Käytännössä vuoropuhelua on käyty kerran tai kaksi vuodessa puheenjohtajamaista riippuen ja niissä on yleensä keskitytty tiettyyn teemaan. Vuoropuhelun edellisen arvioinnin tuloksena vuonna 2016 todettiin, että vuoropuhelu tulisi arvioida uudelleen vuoden 2019 loppuun mennessä ja että tässä yhteydessä tulisi keskustella myös vuoropuhelun kehittämisestä kohti vuosittaista vertaisarviointia.

Suomen näkemyksen mukaan vuoropuhelua tulisi uudistaa siten, että siitä tehtäisiin yleinen vuosikeskustelu oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisessa ilmenevistä yleisistä kehityssuunnista EU:ssa, yhteisistä haasteista ja haasteisiin vastaamiseen liittyvistä hyvistä käytännöistä. Näin vuoropuheluun saataisiin jäsenvaltioiden toivomaa struktuuria ja systemaattisuutta.

Sopivan tietopohjan vuoropuhelulle muodostaisi Suomen näkemyksen mukaan oikeusvaltioperiaatetta koskeva vuosikertomus, jota komissio on ilmoittanut alkavansa laatia osana vuosittaista oikeusvaltioperiaatetta koskevaa tarkastelukierrosta [ks. komission tiedonanto COM(2019) 343 final]. Komission tiedonannosta ilmenee, että vuosikertomuksessa esitettäisiin erilaisiin sekä EU:n sisäisiin (kuten perusoikeusviraston EFRIS-tietojärjestelmä) että ulkoisiin (kuten Euroopan neuvoston, ETYJ.n ja OECD:n tuottama materiaali) lähteisiin sekä komission toteuttamaan jäsenvaltioiden oikeusvaltiotilannetta koskevaan seurantaan perustuva yhteenveto jäsenvaltioissa ja EU:n tasolla tapahtuvasta merkittävästä kehityksestä. Kertomus sisältäisi myös aiheeseen liittyviä osia EU:n oikeusalan tulostaulusta ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson maaraporteista. Kertomuksessa keskityttäisiin asioihin, joilla on välitöntä merkitystä oikeusvaltioperiaatteen kannalta EU:ssa. Tiedonannossa todetaan nimenomaisesti, että kertomus voisi myös toimia tiedonlähteenä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa ja niiden sisällä käytävää vuoropuhelua silmällä pitäen.

Vuoropuhelun arviointi käynnistettiin yleisten asioiden neuvoston kokouksessa 16.9.2019 käymällä yleinen oikeusvaltioperiaatteen vahvistamista unionissa koskeva keskustelu. Käydyn keskustelun pohjalta Suomi laati vuoropuhelun arviointia koskevan kysymyslomakkeen, johon jäsenvaltioilta pyydettiin kirjallisia vastauksia. Keskustelu sekä kyselylomakkeeseen saadut vastaukset osoittivat, että valtaosa jäsenvaltioista tukee vuoropuhelun uudistamista Suomen esittämällä tavalla.

Tämän pohjalta laadittiin päätelmäluonnos, jossa todetaan jäsenvaltioiden tahto vahvistaa vuoropuhelua kaikilta osin ja katsotaan, että asianmukainen tapa toteuttaa tämä olisi muuttaa se vuotuiseksi tilannekatsaukseksi oikeusvaltioperiaatteen tilanteesta ja keskeisimmistä tapahtumista. Tässä tilannekatsauksessa voitaisiin käyttää komission oikeusvaltioperiaatetta koskevia vuosiraportteja. Lisäksi luonnoksessa mm. todetaan mahdollisuus käyttää vuoropuhelun valmistelussa seminaareja sidosryhmien kanssa ja kehotetaan muita neuvostokokoonpanoja käymään vuoropuhelun seurantana keskusteluja niiden toimialaan kuuluvista oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvistä kysymyksistä.

Päätelmäluonnosta on käsitelty Coreperissa, ja siitä jaetaan vielä päivitetty versio ennen neuvoston kokousta.

Vuoropuhelusta päätettiin vuonna 2014 ”neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden” päätelmillä, koska kysymykseen unionin toimivallasta oikeusvaltioperiaatteen alalla liittyy tuolloin avoimia kysymyksiä. Vaikka asiaan on sittemmin saatu selvyyttä mm. unionin tuomioistuimen oikeusvaltioperiaatetta koskevien tuomioiden kautta, on syytä noudattaa samaa muotoa kuin alkuperäisissä päätelmissä.

Belgia esitti alkuvuodesta 2018 aloitteen jäsenvaltioiden välisestä vertaisarviointimekanismista, jossa tarkasteltaisiin oikeusvaltioperiaatteen täytäntöönpanoa, turvaamista ja vahvistamista jäsenvaltioissa. Mekanismi olisi luonteeltaan positiivinen ja osallistava, ja sen avulla pyrittäisiin edistämään keskinäistä ymmärrystä ja yhtenäisyyttä jäsenvaltioiden välillä oikeusvaltiokysymyksissä. Mekanismin luomista käsitellään toukokuussa 2019 työnsä aloittaneessa Belgian ja Saksan johdolla toimivassa epävirallisessa työryhmässä. Vertaisarviointimekanismin

valmistelu ei ole vielä niin pitkällä, että siitä voitaisiin tehdä päätöksiä. Suomi on katsonut, että neuvoston oikeusvaltioperiaatetta koskevan vuoropuhelun ja vertaisarvioinnin tulisi toistaiseksi olla toisistaan erillisiä mekanismeja. Kokemuksen kertyessä voidaan tulevaisuudessa harkita, onko ne tarkoituksenmukaista yhdistää.

Vuonna 2007 perustettu EU:n perusoikeusvirasto (FRA) antaa riippumatonta, näyttöön perustuvaa neuvontaa EU:n ja sen jäsenmaiden päätöksentekijöille ja auttaa näin parantamaan perusoikeuksia koskevan keskustelun, politiikan ja lainsäädännön tietoperustaa ja kohdentamista. Yleisten asioiden neuvostossa käydään näkemystenvaihto vuodesta 2015 lähtien FRA:n johtajana toimineen Michael O'Flahertyn kanssa. Asiaan ei liity tausta-asiakirjaa eikä keskustelusta tehdä päätelmiä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 2 artikla, jossa määrätään unionin arvoista.

Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden päätelmät hyväksytään konsensuksella.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin kannoista oikeusvaltioperiaatteeseen liittyen ks. mm. päätöslauselma 14. marraskuuta 2018 kattavan EU-mekanismin tarpeesta demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien suojelemiseksi (2018/2886(RSP)).

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 13.-15.11.2019.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.11.2019.

Valtioneuvoston selvitys: Oikeusvaltiokysymykset Suomen EU-puheenjohtajakaudella (E 16/2019 vp ja SuVL 2/2019 vp).

Euroopan komission tiedonanto: Oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen lujittaminen unionissa – tilannekatsaus ja mahdolliset jatkotoimet (E ja EJ 17/2019 vp ja SuVL 2/2019 vp)

Valtioneuvoston selvitys oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen vahvistamisesta EU:ssa (E 66/2013 vp ja EJ 18/2018 vp).

Komission ehdotus asetukseksi EU:n talousarvion suojaamisesta oikeusvaltiopuutteilta (U 40/2018 vp ja UJ 44/2018 vp).

Suomen kantoja oikeusvaltioperiaatteen vahvistamiseksi EU:ssa sisältyy myös mm. valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiaan 2018 (SuVL 1/2018 vp, E 106/2017 vp) ja

valtioneuvoston selvitykseen ”Suomen EU-puheenjohtajakauden keskeisiä asiakysymyksiä; tilannekatsaus” (E 107/2018 vp).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Oikeusvaltioperiaate ja perusoikeuksien kunnioittaminen ovat perustuslaissa vahvistettuja Suomen valtiosäännön keskeisiä periaatteita, joihin Suomi on sitoutunut myös EU:n jäsenenä sekä osana kansainvälisiä sopimusvelvoitteitaan (perustuslain 1 §:n 3 momentti).

Perusoikeuksista säätäminen kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 1 ja 2 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Draft Conclusions of the Council of the European Union and the Member States meeting within the Council on the evaluation of the annual rule of law dialogue (13622/19)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Henriikka Leppo, VNEUS, henriikka.leppo@vnk.fi, puhelin 0295 160 023
Heidi Kaila, VNEUS, heidi.kaila@vnk.fi, puhelin 0295 160 313
Heli Siivola, VNEUS, heli.siivola@vnk.fi, puhelin 0295 160 476
Tia Möller, OM, tia.moller@om.fi, puhelin 0295 150 105
Timo Ranta, UM, timo.ranta@formin.fi, puhelin 0295 350 350
Tomi Lounio, UM, tomi.lounio@formin.fi, puhelin 0295 350 369
Tapio Puurunen, SM, tapio.puurunen@intermin.fi, puhelin 0295 488 254
Elisa Aaltonen, VM, elisa.aaltonen@vm.fi, puhelin 0295 530 024

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asia
Laajentuminen sekä vakautus- ja assosiaatioprosessi

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 19.11.2019 - 19.11.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n laajentuminen on neuvostossa esillä tilannekatsauksena. Käsittely on jatkoa lokakuun yleisten asioiden neuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa käydylle keskustelulle Pohjois-Makedonian ja Albanian jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta. Päätelmiä ei ole tarkoitus antaa.

Suomen kanta

Suomen lähtökohta on, että uskottava laajentumispolitiikka on investointi koko Euroopan rauhaan, vakauteen, turvallisuuteen ja talouskasvuun. Laajentumispolitiikan tulee perustua tiukalle ehdollisuudelle ja asetettujen jäsenyyskriteereiden täysimääräiselle täyttämiselle. Kattavat ja johdonmukaiset oikeusvaltiosektorin uudistukset ovat laajentumispolitiikan ytimessä. Suomen tarkemmat kannat on määritelty eduskunnalle toimitetussa E-kirjeessä E 15/2019 vp.

On tärkeää, että EU on edelleen sitoutunut Länsi-Balkanin maiden eurooppalaiseen perspektiiviin. Hallituksen ja eduskunnan aiemman linjauksen mukaisesti Suomi tukee jäsenyysneuvotteluiden avaamista Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa.

Neuvoston tulisi määritellä etenemistapa, jolla kysymykseen neuvotteluiden aloittamisesta Pohjois-Makedonian ja Albanian kanssa voitaisiin palata ennen toukokuussa 2020 pidettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta.

Suomi toimii kokouksen puheenjohtajana eikä esitä kokouksessa kansallisia kantoja.

Pääasiallinen sisältö

Yleisten asioiden neuvosto keskusteli Pohjois-Makedonian ja Albanian EU-lähentymisestä 15.10.2019, mutta päätelmien antamiselle ei ollut edellytyksiä. Kummankin maan jäsenyysneuvotteluiden avaamiselle oli laajaa tukea, mutta tarvittavaa yksimielisyyttä ei löytynyt. Asiasta keskusteltiin myös Eurooppa-neuvostossa 17.–18.10.2019. Eurooppa-neuvoston päätelmissä todetaan, että Eurooppa-neuvosto palaa laajentumisaiheeseen ennen Zagrebissa toukokuussa 2020 järjestettävää EU:n ja Länsi-

Balkanin huippukokousta. Käytännössä tämä tarkoittaa maaliskuussa 2020 järjestettävää Eurooppa-neuvostoa.

Yleisten asioiden neuvostossa käydään yleiskeskustelu laajentumisesta, mutta Pohjois-Makedonian ja Albanian jäsenyysneuvotteluiden avaamisesta ei päätetä eikä päätelmiä anneta. Keskustelun tarkoitus on pohjustaa keväällä tapahtuvaa laajentumiskysymykseen palaamista. Asian käsittely antaa myös mahdollisuuden vahvistaa EU:n viestiä Länsi-Balkanin eurooppalaiseen perspektiiviin sitoutumisesta.

Osana laajentumiskeskustelua esille voi nousta myös EU-jäsenyysneuvotteluprosessin uudistaminen.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 15.11.2019.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.11.2019
E 15/2019 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Keijo Karjalainen, Ulkoministeriö, EUR-40, 050 345 3120

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, laajentuminen, rahoituskehykset, YAN Yleisten asioiden neuvosto, Oikeusvaltioperiaate
Hoitaa	**OM, SM, UM, VM, VNK**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SP, STM, TEM, TPK, TULLI, VTV, YM